

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljano djecu

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

UDRUGA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA / URED OSIJEK

DIGITALNI PRIRUČNIK

BEZ NASILJA

DO BOLJE BUDUĆNOSTI

SKENIRAJ KOD!

**NEĆU
NASILJE
HOĆU
BUDUĆNOST**

U Osijeku, 24.02.2022.

Digitalni priručnik je financiran sredstvima Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade RH. Za sadržaj digitalnog priručnika isključivo je odgovorna Udruga za podršku žrtvama i svjedocima.

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djecu

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

SADRŽAJ

UVOD	3
UKRATKO UDRUGA	5
O PROJEKTU	6
OPĆI POJMOVI NASILJA	8
I. OBLICI NASILJA	9
II. UZROCI NASILJA	11
III. GLAVNI SUDIONICI NASILJA I NJIHOVA OBILJEŽJA	12
IV. UŽA I ŠIRA OKOLINA, VANJSKI I UNUTRAŠNJI UTJECAJI	14
V. OVISNOSTI	15
VI. PREVENTIVNI MODELI SPREČAVANJA I PREVENIRANJA POJAVNOSTI NASILJA	17
VII. MEDIJACIJA	18
PRAKTIČNI SAVJETI	19
LITERATURA	20

UVOD

Problematika prisutnosti nasilja među mladima je sveprisutna i kontinuirana. Razlozi mogu biti različiti no svakako jedan od razloga je prisutnost nasilja unutar obitelji, medijima te prisutnost nasilja svuda oko nas. Nasilje rađa nova nasilja koja se generacijski prenose te je potrebno konstantno raditi na osvještavanju mladih u razvoju i usvajanju i primjeni preventivnih modela sprječavanja nasilja među mladima, učenjem o medijaciji kao nenasilnoj komunikaciji kao jedan od oblika rješavanja konflikata te ostalim modalitetima prevencije nasilja.

Nasilje je sveprisutno u našem društvu te zahtjeva koordiniranu aktivnost svih dionika u društvu počevši od najranije dobi, preventivni programi za roditelje i djecu te zatim preventivni tretmani u kasnijoj dobi kada zapravo treba pokušati izmijeniti svijest mladih o štetnosti verbalnog i fizičkoga nasilja.

Nasilje nije urođeno – nasilje se uči. Već u dojenačkoj dobi djeca u nekoj mjeri mogu suosjećati s drugima i prepoznavati emocije kod ljudi oko sebe. S druge strane, u osnovi nasilja je prezir prema drugima. Nasilnik nije ljut jer ga je netko povrijedio, već osjeća prezir i želju da drugoga povrijedi bez postojanja ikakve prethodne provokacije od druge osobe. Ponekad je dovoljno da ga druga osoba nečime iritira i tako pobudi na nasilje, ponekad se želi „iskaliti“ na slabijem od sebe ili dokazati se pred vršnjacima kao moćan i dominantan. Prezir koji nasilnik osjeća prema osobi nad kojim vrši nasilje, proizlazi iz toga što nasilnik slabo suosjeća s drugima, pa tako i sa žrtvom. S obzirom da ne empatizira sa drugima, nasilnik svoju metu ne promatra kao osobu sa svojim osjećajima i potrebama, vrijednu poštivanja i sa dostojanstvom, već poput objekta koji može koristiti kako bi se zabavio i dokazao svoju moć. Nasilnici uglavnom nisu svjesni količine patnje koje nanose svojom agresijom. Oni nasilje koriste jer su naučili da se takvim ponašanjem dolazi do određenog cilja. Također, ponašanja drugih skloni su interpretirati kao neprijateljska, čak onda kao to ona nisu.

Budući da se nasilno ponašanje uči, odgovornost je na roditeljima i društvu – cjelokupno društvo mlade uči biti društvenim bićima, pa ih tako uči i biti nasilnim društvenim bićima. Odgovornost je na svim nivoima društva uključujući i organizacije civilnog društva koje mogu kroz projekte poput ovoga dati doprinos u osvještavanju, educiranju mladih kao i poticanju na prijavljivanje kao represivni način rješavanja nasilja kao krajnje posljedice čiji uzrok nažalost od strane društva i institucija nije na vrijeme otklonjen te mora biti kažnjen kroz sustav.

U razdoblju od 01.06.2020. do 31.05.2021. godine Udruga za podršku žrtvama i svjedocima uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade RH provela je projekt naziva „Reci NE nasilju, reci DA poštovanju!“ u okviru kojega je provedeno istraživanje na uzorku od 300

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

mladih s područja Osječko-baranjske županije. Rezultati istraživanja su bili poražavajući u odnosu na postotak prijavljivanja nasilja što ukazuje na činjenicu da mladi nemaju povjerenja u sustav te radije biraju šutnju od proaktivnog djelovanja i prijavljivanja počinitelja ili samoga djela.

Nasilje je začarani krug kojemu moramo stati na kraj te kroz preventivne programe, edukacije, radionice, promotivne aktivnosti, javno zagovaračke aktivnosti utjecati na svijest svih građana na činjenicu da nasilje nije dopušteno te da ga treba iskorijeniti, a konflikte učiti rješavati posebnim tehnikama nenasilne komunikacije.

Ono što možemo učiniti kako bi prevenirali nasilje među mladima jest učiti ih toleranciji, razumijevanju i uvažavanju drugih, suosjećanju i moralu. Tome ih najbolje možemo naučiti ako svatko počne od sebe – treba njegovati zdrave odnose s drugima i biti tolerantan kako bi nam život bio kvalitetniji.

Obrazovanjem i građanskim odgojem te svojim ponašanjem možemo pomoći mladima da budu zdravi i sretni članovi društva i ostvare svoj potencijal. Upravo na tragu navedenoga projekt „Bez nasilja do bolje budućnosti“ je projekt kojim ćemo pokušati kroz individualni i grupni rad s mladima, kroz online telefonsko savjetovanje te edukacije/ radionice raditi na osvještavanju mladih putem javnih kampanja te izradom digitalnog priručnika kao trajnog i svima dostupnog izvora korisnih informacija na temu prevencije nasilja među mladima kako bismo pokušali utjecati na percepciju mladih kako je nasilje nedopušteno te kakve štetne posljedice može izazvati, a koje metode koristiti kako bi međusobne konflikte rješavali.

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljano djecu

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

TKO SMO MI? _____

UDRUGA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

VIZIJA/POLITIKA/DJELOKRUG RADA UDRUGE ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

Vizija/misija Udruge i njezin djelokrug rada usmjeren je na poboljšanje položaja žrtava i svjedoka, unapređenje postojećeg sustava podrške svjedocima i žrtvama zalaganje za poboljšanje pravnog, ekonomskog, društvenog položaja žrtava i svjedoka.

CILJEVI UDRUGE:

- Sveobuhvatna podrška žrtvama i svjedocima
- Pružanje besplatne pravne pomoći
- Pružanje psihosocijalnih usluga
- Promoviranje prava žrtava i svjedoka te ukazivanje na njihove potrebe i probleme
- Zalaganje za poboljšanje pravnog i socijalnog položaja žrtava i svjedoka
- Praćenje i istraživanje trendova u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji kao osnova za zagovaranje daljnjeg razvoja sustava podrške u Republici Hrvatskoj

Djelujemo kroz pet ureda, smještena u četiri grada; Vukovar, Osijek, Zagreb i Varaždin.

U Zagrebu je smješten Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja, putem kojega se telefonskim putem pruža emocionalna podrška, praktične informacije i upućuje na institucije i organizacije civilnog društva koje mogu više pomoći u konkretnom slučaju putem besplatnog telefona 116 006 koji je dostupan 7 dana u tjednu 24 sata.

Sjedište udruge je u Vukovaru.

Od 2015. godine udruga je ovlaštena pružatelj besplatne pravne pomoći te se i struktura korisnika promijenila pa pored podrške žrtvama raznih kaznenih djela i prekršaja Uredi Osijek i Vukovar pružaju i besplatnu primarnu pravnu pomoć, sukladno Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13, 98/19).

Slobodno nas kontaktiraj ukoliko imaš problem!

Ako te netko zlostavlja, nemoj šutjeti i trpjeti!

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

O PROJEKTU

“BEZ NASILJA DO BOLJE BUDUĆNOSTI”

Projektom „Bez nasilja do bolje budućnosti!“ želimo nastaviti kontinuirano osvještavati mlade o štetnosti nasilja koji dovodi do posljedica koje su nesagledive i dugoročne po zdravlje pojedinca, ali i društva u cjelini. Kroz individualni i grupni rad s mladim žrtvama nasilja kao i mladima kao ciljanom skupinom kroz pružanje emocionalne podrške, pravnoga i psihosocijalnoga aspekta pomoći, edukacija, radionica kojima ćemo mlade učiti o načinima prepoznavanja nasilja, preveniranja nasilja kao i poticanja na prijavljivanje nasilja ukoliko se nađu u ulozi žrtve ili svjedoka nasilničkoga ponašanja te kroz kampanju koja će se odvijati putem društvenih mreža kao i izrade digitalnoga priručnika o prevenciji nasilja među mladima želimo donijeti promjenu u svijesti mladih kako nasilje nije dopušteno te da isto ne smijemo tolerirati, a isto tako i neprijavljivati kako bismo svi zajedno stvorili bolji svijet za mlade generacije koje dolaze.

Izravno obuhvaćeno geografsko područje provedbe (županija): Osječko-baranjska županija, Vukovarsko srijemska županije te grad Zagreb i Zagrebačka županija

Voditeljica projekta: Marjana Skoko, dipl.iur.-voditeljica Ureda Osijek

Partner na projektu : Centar za nestalu i zlostavljaju djeću Osijek

Suradnici na projektu: dr. Katarina Kruhonja, Vanesa Šerić- PUKS i dr. Vanja Đuričić kao voditelji edukacija i radionica, Martina Nikolić i Melita Bošnjak kao pružateljice psihosocijalne podrške i savjetovanja

Opći cilj projekta:

- Rad na smanjenju svih pojavnih oblika nasilja nad i među mladima, kontinuirani rad na očuvanju mentalnog zdravlja i psihološke dobrobiti mladih, te rad na suzbijanju svih oblika ovisnosti među mladima kroz edukacije i radionice prihvaćanjem različitosti među mladima kroz individualni rad, edukacije/treninge, javno zagovaračke aktivnosti te osvještavanje i informiranje mladih kroz izradu digitalnih medija.

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

Posebni ciljevi projekta:

- povećati svijest mladih o vrstama i oblicima nasilnog ponašanja, njegovim rizicima i posljedicama na mlade osobe i njihovu okolinu
  - informirati širu javnost o utjecaju i posljedicama nasilja među mladima, s naglaskom na utjecaj i posljedice koje nasilničko ponašanje dugoročno ostavlja, uključivanje mladih u zajednicu kroz edukacije/radionice i volonterstvo kako bi poboljšali svoj odnos i dali bolji doprinos zajednici i društvu u kojemu žive
- međusektorska suradnja s različitim dionicima u zajednici kako bi utjecali na promjenu svijesti o štetnosti nasilja u društvu među mladima kao i povezivanje sa svrhom bolje i efikasnije borbe protiv nasilja u društvu
- osvještavanje šire javnosti kroz dijeljenje i distribuciju izrađenoga digitalnog priručnika na temu prevencije među mladima

Kad vidiš zlostavljanje, odmah reci odraslima u koje imaš povjerenja.

Ostani smiren i ne pokazuj strah.

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

ŠTO JE NASILJE?

Nasilje je oblik agresivnog ponašanja prema drugoj osobi, sebi ili imovini (Popović, 2008 prema Zenzerović Šloser, Jurman, 2014:10). Prema Juulu (2018:51) nasilje ili bullying je zajednički naziv za sve što ljudi čine kada svoju skrivenu agresivnost i frustracije iskaljuju na slabijem članu grupe i tako povrijede njegov osobni integritet te stoga autor riječ bullying ne vezuje isključivo uz vršnjačko nasilje. Nasilno ponašanje može biti usmjereno na tjelesni, seksualni i psihički integritet osobe (Šendula- Jengiđ, 2014:91).

Makni se što prije od napadača ili izazivača.

OBLICI NASILJA

Postoje dva glavna oblika nasilja, a to su **fizičko i verbalno nasilje**.

Fizičko nasilje najlakše se uočava, a uključuje udaranje, štipanje, čupanje, naguravanje (Bilić, 2003) potezanje, sputavanje drugoga tjelesnim dodiranjem, gušenje, davljenje, zaključavanje u sobu, ozljeđivanje pribadačama i sličnim predmetima, teške batine (Bilić, 2018).

Uz ova dva osnovna oblika nasilja, mogu se izdvojiti i četiri podvrste, odnosno četiri podoblika nasilja:

- Psihičko i emocionalno nasilje
- Seksualno nasilje
- Kulturalno nasilje
- Ekonomsko nasilje

Nasilje među vršnjacima

U hrvatskom jeziku za termin bullying koriste se različiti termini: nasilje među djecom, zlostavljanje među djecom, viktimizacija, problem žrtva/zlostavljač, vršnjačko nasilje, školsko nasilje (Šimić, 2004, Žic- Ralić, Šifner, 2014). Prema Rajhvan Bulat i Ajduković (2012) vršnjačko nasilje (engl. peer violence) podrazumijeva razne oblike nasilničkoga ponašanja koje počinitelj nasilja čini nad žrtvom iste ili slične dobi, prema autoricama, vršnjačko nasilje često se neopravdano rabi kao sinonim za vršnjačko zlostavljanje (engl. bullying).

U kontekstu vršnjačkog nasilja najčešće se spominje: fizičko, verbalno i relacijsko nasilje (nasilje kroz odnose) (Coloroso, 2004).

Fizičko se nasilje odnosi na šamaranje, udaranje rukom ili nogom, razbijanje osobnih stvari i druge oblike nanošenja fizičke štete žrtvi ili njezinoj imovini od strane počinitelja.

Verbalno nasilje uključuje nazivanje nekoga pogrdnim imenima, vrijeđanje, omalovažavanje i sl. te bi se tako moglo svrstati u psihičko nasilje.

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

Relacijsko nasilje odnosi na ignoriranje, izolaciju, isključivanje ili izbjegavanje pojedinca, što odgovara deprivaciji te dijelom i psihičkom nasilju iz ranije spomenute kategorizacije.

Seksualno nasilje među vršnjacima obuhvaća različita ponašanja, od seksualnih komentara na račun žrtve do neželjenog fizičkog kontakta.

Ekonomsko (materijalno) nasilje među vršnjacima koje uključuje oduzimanje ili iznuđivanje novca ili drugih Sušac, N., Ajduković, M., Rimac, I.

Kulturalno nasilje među vršnjacima, koje podrazumijeva vrijeđanje pojedinca na temelju njegove nacionalnosti, religijske pripadnosti ili rase. (Bilić, Buljan Flander i Hrpka (2012)

Elektroničko vršnjačko nasilje, koje je, iako se također radi o nasilju među vršnjacima, specifično s obzirom na to da se nasilje odvija u virtualnom svijetu, zbog čega se često ispituje odvojeno od vršnjačkog nasilja licem-u-lice. (Smith i sur., 2008).

Ako se bojiš, pozovi prijatelje da budu blizu tebe.

UZROCI NASILJA

Prema sociološkom modelu za nasilna ponašanja odgovornima se smatraju obitelj i društvo u kojem živimo, tj. različiti socioekonomski, strukturalni i drugi društveni čimbenici, poput siromaštva, prenapučenosti, izolacije, nepovoljnih radnih uvjeta, kulturnih vrijednosti, utjecaja medija, dostupnosti oružja i sl.

Prisutnost nasilja u medijima, kao i izvješćivanja o nasilju, učenje novih oblika nasilnog ponašanja, učenje o obilježjima nasilja u stvarnom životu, stvaranje nasilne slike svijeta, povećavanje tolerancije na nasilje i usvajanje stavova o njegovoj prihvatljivosti, oponašanje nasilnih ponašanja viđenih u medijima, pojačavanje agresivnih misli i osjećaja vezanih uz agresiju.

Psihološki model upućuje na to da nasilje valja objasniti psihološkim osobinama pojedinca koji sudjeluje u njemu, bilo kao žrtva ili počinitelj, te promatrati njihov međusobni odnos, osobine ličnosti i eventualna psihopatološka odstupanja.

Integrativni model spaja oba modela, te u objašnjenju nasilja propituje ulogu kulturnih vrijednosti, medija, nezaposlenosti, izolacije i dostupnosti oružja s jedne strane, te psiholoških karakteristika pojedinaca uključenih u nasilje s druge. (poliklinika-djeca.hr -2011/03)

U pozadini nasilništva mogu biti različiti uzroci – od neadekvatnog odnosa s roditeljima u kojem dijete ne dobiva puno pažnje, poteškoća sa samoregulacijom – kontrolom emocija ili depresije.

GLAVNI SUDIONICI NASILJA I NJIHOVA OBILJEŽJA

Podjela u četiri kategorije (**počinitelji, žrtve, počinitelji žrtve i neuključeni**) (Velki Kuterovac Jagodić, 2014a)

Počinitelji nasilja

- vole dominirati nad drugima
- vole iskorištavati druge kako bi dobili ono što žele
- teško im je sagledati situaciju iz perspektive druge osobe
- zaokupljeni su isključivo svojim željama i zadovoljstvom te ne mare za potrebe, prava i osjećaje drugih
- skloni su ozljeđivanju druge djece kad roditelji ili druge odrasle osobe nisu u blizini
- projiciraju svoje vlastite neadekvatnosti na svoje mete kroz okrivljavanje, kritiku i lažne optužbe
- odbijaju preuzeti odgovornost za svoje ponašanje
- nedostaje im uvid, tj. sposobnost predviđanja i shvaćanja kratkoročnih, dugoročnih i mogućih nenamjernih posljedica njihovog trenutnog ponašanja
- “gladni” su pažnje

Sudionici u krugu nasilja nose sa sobom stereotip, kako fizičkog izgleda, tako i socijalnih vještina, jer su fizički jači, što određuje pobjedu, dok je žrtva slabija i uvijek gubi (Zrilić, 2006).

Upamti: nisi kriv za to što ti se događa!

Žrtve nasilja mogu biti gotovo svi

- dijete koje je novo u četvrti
- najmlađe dijete u školi koje je zbog toga i najmanje, ponekad uplašeno ili nesigurno
- traumatizirano dijete koje je već povrijeđeno ranijom traumom, ekstremno osjetljivo, izbjegava vršnjake da bi izbjeglo bol i koje teško traži pomoć
- submisivno dijete, tjeskobno, niskog samopouzdanja i lako povodljivo te koje je spremno da udovoljava ili umiruje druge
- siromašna ili bogata djeca
- sramežljivo, rezervirano, tiho ili skromno, osjetljivo dijete
- pametno, bistro ili talentirano dijete je meta jer se ističe, drugačije je
- debelo ili mršavo dijete, visoko ili nisko
- dijete s fizičkim ili psihičkim poteškoćama (Coloroso, 2004: 64):

Djeca koja trpe nasilje, ali se i nasilno ponašaju prema drugima imaju slabije samopoštovanje (Andreou, 2000.). Imaju veći rizik za različite oblike problema u ponašanju kao što su hiperaktivnost, agresivnost, ovisnost o alkoholu, delinkvencija i izbjegavanje roditeljskih pravila (Wolke i sur., 2000.; Schwartz, 2000.).

Neuključeni (promatrači)

Promatrači indirektno i sami sudjeluju u činu zlostavljanja. Mogu pomagati i ohrabrivati osobu koja inicira zlostavljanje. Iz straha se čak pridružuju nasilnicima kako bi sebe zaštitili. Djeca koja promatraju nasilje, nesigurna su i prestrašena, sklona priklanjanju nasilniku kako bi se zaštitila. Strahuju da su potencijalne žrtve u budućnosti, te neki suosjećaju s učenicom koji je žrtva i nesretni su što ne mogu pomoći.

Ne daj da te nagovore da sudjeluješ u nasilju prema drugima ni kad se radi o ruganju.

UŽA I ŠIRA OKOLINA, VANJSKI I UNUTRAŠNJI UTJECAJI

OBITELJ

Obitelj je prva okolina u kojoj djeca stječu iskustvo odnosa s drugima, ali bi trebala biti i primarni izvor podrške i učenja. Obitelj je prva i najvažnija „škola života“ u kojoj dijete stječe prva znanja, umijeća i navike (Rosić, Zloković, 2002:34). Obitelj igra veliku ulogu u razvoju kako nasilnika tako i žrtava međuvršnjačkoga nasilja (Velki, 2012). Uloga roditelja u životu djeteta ima poseban značaj za njegov razvoj, emocionalnu sigurnost, socijalnu kompetentnost, intelektualno postignuće kao i na odnos koji će jednoga dana imati sa svojom djecom.

Rizičnim se smatraju tzv. poremećene obitelji koje imaju financijske teškoće i probleme sa zapošljavanjem, zlorabom droga, alkohola i sl. zbog čega dovoljno ne nadzire dijete i nezadovoljavaju njegove emocionalne potrebe. Sljedeći čimbenik jest opasna okolina koja rezultira emocionalnim problemima kod djece što povećava rizično ponašanje kod djece i utječe na njihove socijalne odnose s vršnjacima što ih čini podložnima da postanu žrtve višestrukog nasilja.

MEDIJI

Utjecaj medija na pojavu nasilnog ponašanja uvijek je bio pod povećalom znanstvene zajednice. Neki podaci govore da su novi mediji, a prije svega TV, novi odgajatelji današnjih generacija djece (Ciboci, Kanižaj, 2011). Djeca zasićena sa živim slikama u medijima koji veličaju nasilje kao legitimno rješenje za problem, ne uče mirne načine rješavanja sukoba (Coloroso, 2004:137). Osim crtanim filmovima, videospotovima, dramskim filmovima, u novinama, djeca su izložena nasilnim sadržajima i putem interaktivnog medija- interneta, a tu spadaju i videoigre a kao rezultat takve izloženosti jest sve veća pojava elektroničkog nasilja u današnje vrijeme (Zenzerović Šloser, Jurman, 2014).

Sigman (2010) ističe kako je vrijeme provedeno pred televizorom u dobi od četiri godine starosti u zavisnoj vezi s nasilnim ponašanjem u dobi od šeste do jedanaeste godine. Uvećavanje kognitivne stimulacije i ograničavanje vremena provedenog pred televizorom u ranim godinama djetetova razvoja, autor vidi kao mogućnost kojom bi se smanjio rizik za kasnijim nasilnim ponašanjem djeteta.

UTJECAJ RAČUNALNIH IGARA NA POJAVU NASILJA MEĐU DJECOM A POTOM I MLADIMA

Karakteristika brojnih računalnih igara i videoigara jest velika količina agresije (Bilić, Gjukic, Kirinić, 2010:201). Zabrinjava činjenica da se nasilje nagrađuje bodovima, a preko igara moguće je razviti neosjetljivost na nasilje i sklonost opravdavanju realnog nasilja. Sve to utječe na razvoj stavova da se u nasilna ponašanja i rješenja prikladna i efikasna, a to potiče djecu i na njihovu primjenu u socijalnom okruženju. Agresivnosti doprinose pritisak i napetost koji su potencirani igricama, što dovodi do promijenjenih stavova o vrijednostima i normama i životu općenito. Najčešće se to manifestira kroz zanemarivanje osjećaja i prava drugih te agresivno i nasilno ponašanje prema vršnjacima, zbog čega oni igrača nerijetko odbacuju (Bilić, Gjukic, Kirinić, 2010:201). Osim na pojavu agresivnosti i nasilja, računalne igre i videoigre utječu i na društveni život djece i mladih koji ih igraju jer ih otuđuju od njihovih vršnjaka i roditelja.

OVISNOSTI (ALKOHOL, DROGA, KOCKA)

Gotovo je uvijek prepoznata veza između "teških" ovisnika i siromaštva, prostitucije i kriminala.

Kako roditelji i okolina mogu prepoznati da se mladi opijaju ili bar konzumiraju alkohol, što u njihovim godinama može loše utjecati na zdravlje?

Postoji nekoliko čimbenika koji vrlo jasno ukazuju da se s djetetom nešto događa, a oni su

- zadah na alkohol,
- iznenadne i neobjašnjive promjene raspoloženja, stavova i razmišljanja,
- popuštanje u školi, izostajanje s nastave i sl.
- gubitak interesa za bilo kakvu vrstu aktivnosti, školu, obitelj,
- povlačenje u sebe od obitelji i prijatelja,
- novi prijatelji,
- nestanak alkohola iz kuće.

(Djelomično preuzeto od Ive Okrugić -alkoholizam kod omladine, sociološki pristup, završni rad 2021.)

Droga je svaka supstanca koja se zlorabljuje zbog njenog djelovanja na centralni živčani sustav – mozak. Droge se mogu podijeliti na legalne, zakonom dozvoljene; npr. alkoholna pića, cigarete i ilegalne zakonom zabranjene, tzv. ulične droge. (Djelomično preuzeto sa stranice Vlada Republike Hrvatske, Ured za suzbijanje zlouporabe droge)

"Ovisnost jest stanje neodoljive potrebe (psihičke ili fizičke) za uporabom droge." (Zakon o suzbijanju zlouporabe droga)

PRIKAZ DROGA

Sastojak svih **alkoholnih pića**, uključujući i pivo. Droga depresornog djelovanja

Djelovanje: Izaziva omamljenost, poremećaj ravnoteže, psihičku rastrojenost, smetnje disanja, dehidraciju (isušenje organizma), glavobolju, mučninu.

Duhan

Djelovanje: Smetnje vegetativnog (autonomnog) živčanog sustava, ubrzava otkucaje srca, povišuje krvni tlak, oštećuje krvne žile. Pušenje duhana uzrokuje psihičku i fizičku ovisnost.

Vrste droga

- Klupske droge
- Ecstasy (MDMA)
- Inhalanti
- Kokain
- Heroin
- Sintetski kanabinoidi
- Halucinogeni
- Marihuana / Kanabis
- Metamfetamin
- PCP
- Salvia divinorum
- Amfetamini

Djelomično preuzeto sa stranica Vlade Republike Hrvatske, Ured za suzbijanje zlorabe droge)

KOCKANJE

Kockanje ili kocka zajednički je naziv za sve igre ili klađenja u kladionicama koje uključuju ulaganje novca. Kockanje uključuje i igre poput lutrije, Lota i sportskih kladionica. Ovisnost o igrama na sreću, ovisnost o kockanju, patološko klađenje ili ludopatija je bolest karakterizirana nesposobnošću pojedine ovisne osobe koja ne može odoljeti kockanju ili klađenju (čak i ako joj prijete ozbiljne posljedice u osobnom, obiteljskom ili poslovnom životu). Ovisnost o kockanju češće pogađa muškarce nego žene. JE

Simptomi ovisnosti o kockanju: često sudjelovanje u igrama povezanim s ulaganjem novca izraženo stalno razmišljanje o uspješnim tehnikama ili načinima prikupljanja novca kao početnog kapitala prikrivanje od ostalih (prijatelji, članovi obitelji) pokušaji pribavljanja novca prekomjernim zaduživanjem, prijevarama ili krađom financijsko, psihičko i fizičko propadanje

PREVENTIVNI MODELI SPREJEČAVANJA I PREVENIRANJA POJAVNOSTI NASILJA

- Nužno je o problemu redovito izvještavati roditeljem ili skrbnike mlade osobe poticati mlade na prijavu nasilja
- tijekom nastavnih i izvannastavnih aktivnosti promicati modele nenasilne komunikacije, međusobne tolerancije i uvažavanja
- organiziranjem tribina, objavama na oglasnoj ploči odgojno-obrazovnih ustanova, provedbom projekata na temu prevencije nasilja među mladima, javne kampanje u borbi protiv nasilja među mladima

PREPORUKE PREVENCIJE NASILJA MEĐU MLADIMA

- činite nešto, jer ne reagirati na nasilje zapravo znači podržati ga;
  - jedine stvarno vidljive rezultate možemo postići samo ako svi kažemo nasilju NE,
  - reagirati i zaustaviti nasilje svakako, a nakon toga odgajati nenasilje;
- ljubav, „volimo se“ i „budimo prijatelji“ ne treba suprotstavljati nasilju kao poželjno ponašanje
- treba promicati kao suprotnost nasilju jest poštivanje i uvažavanje integriteta drugih.
  - saznanje o nasilju među djecom i mladima možeš prijaviti policijskim postajama, centrima za socijalnu skrb i odgojno-obrazovnim ustanovama koji su dužni postupati po zaprimljenoj prijavi nasilja te međusobno surađivati.

MEDIJACIJA

"Medijacija je dobrovoljan proces u kojem sukobljene strane sukob žele razriješiti na civiliziran, nenasilan način uz posredovanje treće, nepristrane osobe. Proces medijacije osmišljen je tako da ne 46 bude prijatna sudionicima, a cilj je pridobiti strane na raspravu o činjenicama i osjećajima nastalim u sukobu".

Medijacija pokazuje izvrsne rezultate i visoku kvalitetu procesa. Nažalost, ona često nije u upotrebi, najčešće zbog nepoznavanja drugačijih oblika rješavanja sukoba na svim društvenim razinama. Medijacija je dogovorna te se obavlja uz pomoć treće, neutralne strane. Učenje i primjena medijacije u školama doprinosi vještinama nužnim za upravljanje sukobom, razvoj kulture dijaloga i nenasilnog komuniciranja te podizanje građanske odgovornosti. Medijacija vodi ka stvarnom uvažavanju potreba i interesa te dugoročnom i kvalitetnom rješavanju problema, odnosno sukoba, kao svakodnevnih sastavnica naših života (Arvaj, Bužinkić i Đorđević, 2010).

Proces medijacije vode medijatori/ice.

Oni pomažu sukobljenim stranama pronaći njihove probleme i uzroke zabrinutosti. Njihova uloga je potaknuti sukobljene na suradničko traganje za obostrano zadovoljavajućim rješenjima.

Medijatorice i medijatori, stoga, u procesu medijacije:

- pomažu prepoznati pravi problem
- znaju da jedino sukobljene strane znaju što je za njih najbolje
- postavljaju pitanja
- brinu se da svatko ima dovoljno vremena reći sve što želi
- ne dopuštaju vrijeđanje, ruganje niti okrivljavanje
- ne staju na ničiju stranu čuvaju kao tajnu sve što se kaže u procesu medijacije

(Arvaj, Bužinkić i Đorđević, 2010: 8–9)

PRAKTIČNI SAVJETI U SLUČAJU UKOLIKO SE NAĐETE U ULOZI ŽRTVE ILI SVJEDOKA

Ne ustručavaj se prijaviti zlostavljanje!

Nemoj misliti da se to događa samo tebi – događa se mnogima i na svim mogućim mjestima.

Nemoj misliti da to zaslužuješ iz nekog razloga – ne moraš osjećati sram; nasilnici su ti koji imaju problem.

Potraži pomoć – ne suočavaj se sam/sama s ovim problemom!

Ne srami se tražiti pomoć!

Nastavi govoriti dok netko nešto ne poduzme.

Nemoj koristi nasilje nad nasilnikom.

Kome se obratiti ako si žrtva zlostavljanja?

Roditelju ili skrbniku

Odrasloj osobi u koju imaš povjerenja

Učitelju, pedagogu, psihologu ili nekom drugom u školi kome vjeruješ

Prijatelju kojem vjeruješ

Kontaktiraj:

Policiju na broj 192, 112 ili osobnim dolaskom u policiju

Centar za socijalnu skrb

Državno odvjetništvo

Obiteljskog liječnika

Udrugu za podršku žrtvama i svjedocima

Prijavi nasilje na vrijeme!

Ne tolerirajte nasilje – prijavite ga!

Udruga za podršku
žrtvama i svjedocima

Centar za nestalu
i zlostavljaju djeću

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

LITERATURA

<https://repository.ffri.uniri.hr/>

[file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/krapic_ivusa_martina_ffri_2016_diplo_sveuc.pdf)

[TALNA%20BRO%C5%A0URA/krapic_ivusa_martina_ffri_2016_diplo_sveuc.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/krapic_ivusa_martina_ffri_2016_diplo_sveuc.pdf)

[file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/prirucnik-zasto-je-ljubav-vazna.pdf)

[TALNA%20BRO%C5%A0URA/prirucnik-zasto-je-ljubav-vazna.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/prirucnik-zasto-je-ljubav-vazna.pdf)

[file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/Protokol%20o%20postupanju%20u%20slucaju%20nasilja%20medju%20djecom%20i%20mladima.pdf)

[TALNA%20BRO%C5%A0URA/Protokol%20o%20postupanju%20u%20slucaju%20nasilja%20medju%20djecom%20i%20mladima.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/Protokol%20o%20postupanju%20u%20slucaju%20nasilja%20medju%20djecom%20i%20mladima.pdf)

[file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/3.%20%C4%8CLANCI%20-%20K.%20Sesar.pdf)

[TALNA%20BRO%C5%A0URA/3.%20%C4%8CLANCI%20-%20K.%20Sesar.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/3.%20%C4%8CLANCI%20-%20K.%20Sesar.pdf)

[file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/11%20veber_karaica_jelovcic_katic.pdf)

[TALNA%20BRO%C5%A0URA/11%20veber_karaica_jelovcic_katic.pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGI-TALNA%20BRO%C5%A0URA/11%20veber_karaica_jelovcic_katic.pdf)

<file:///C:/Users/Korisnik/Desktop/DIGITALNA%20BRO%C5%A0URA/13%20Sokac.pdf>

[https://drogeiovisnosti.gov.hr/ovisnosti-i-vezane-te-](https://drogeiovisnosti.gov.hr/ovisnosti-i-vezane-te-me/droge-i-ovisnost-992/osnovni-pojmovi/993)
[me/droge-i-ovisnost-992/osnovni-pojmovi/993](https://drogeiovisnosti.gov.hr/ovisnosti-i-vezane-te-me/droge-i-ovisnost-992/osnovni-pojmovi/993)

<https://www.zakon.hr/z/293/Zakon-o-suzbijanju-zlouporebe-droga>

<https://drogeiovisnosti.gov.hr/prevencija-kriminaliteta/1023>

<https://centar-sirius.hr/sto-uciniti-ako-se-vase-dijete-ukljucuje-u-nasilna-ponasanja/>

<https://www.unicef.org/montenegro/media/10701/file/MNE-media-MNEpublication311.pdf>

<https://www.unicef.org/montenegro/media/10701/file/MNE-media-MNEpublication311.pdf>